

Rettulit acceptos, Regale numisma, Philippus.
 Sed veluti tractata, notam, labemque remittunt
 Atramenta, ferè scriptores carmine sædo
 Splendida facta linunt. Idem Rex ille, pœma
 Qui tam ridiculum, tam carè prodigus emit,
 Edictò vetuit, ne quis se, præter Apellem,
 Pingeret, aut alius Lysippo duceret ara
 Fortis Alexandri vultum simulancia: quòd sè
 Judicium subtile videndis artibus, illud
 Ad libros, & ad hæc Musarum dona vocares;
 Bœotum in crasso jurares aère narum.
 At neque dedecorant tua de se iudicia, atque

xarder Magnus qui charū habuit Chærilum malum Poëtā, eique ob incultos versus aurea dedit numismata, Philippi patris sui vultu signata.

Retulit, &c. Id est, qui Chærilus ob inculta carmina donatus est nummis Philippi; eos suis versibus acceptos retulit: acceptum aliquid alicui referre, est aliquod beneficium illi debere: fateri se illud ab eo accepisse.

Remittunt. Allinunt manibus tangentium.

Linunt. Deterunt, commaculant.

Alius Lysippo. Quam Lysippus, insignis statuarius.

Duceret. Excuderet statuas ex ære.

Quòd sè. Sententia est. Si iudicium illud Alexandri sub-

tile ad æstimanda peritorum artificum opera, vocares, & traduceres ad libros, & ad iudicanda Poëtarum opera, si comparares Alexandrum iudicantem de tabulis pictis, & statuis, cum Alexandro iudicante de versibus; diceres illū imperitum in æstimandis versibus, & tam stupidum, quam sunt Bœoti, (quibus aër patriæ crassior ingenium pingue facit) adeò pravè de illis iudicabat, qui tanti faceret Chærilum, insulsum Poëtam: in quo tu Alexandrum longè superas, dum Virgilium, & Varium Poëtas optimos magni facis.

At neque, &c. Non dedecorant tua de se iudicia, imò laudi tibi & honori sunt, dū tales sunt revera, quales esse illos præclare iudicasti: ornant tua

mu;

Munera, qua multa dantis cum laude tulerunt,
 Dilecti tibi Virgilius, Variusque Poëta.
 Nec magis expressi vultus per aënea signa,
 Quàm per vasis opus, mores, animique virorum
 Clavorum apparent: nec Sermones ego malle
 Repentes per humum, quàm res componere gestas
 Terrarumque situs, & flumina dicere: & arces
 Montibus impositas, & barbara regna, tuisque
 Auspiciis totum confecta duella per orbem,
 Clausuraque custodem pacis cōhibentia Janum,
 Et formidatam Parthis, te Principe, Romam:
 Si quantum cuperem, possem quoque. Sed neque parvum
 Carmen majestas recipit tuas; nec meus aude
 Rem tentare pudor, quam vires ferre recusent.
 Sedulitas autem, stulidè quem diligit, urget:
 Præcipuè cum se numeris commendat, & artes

munera, quia dignis fuisse collata ostendunt.

Nec sermones, &c. Ego verò non profectò malle Satyras, & Epistolas, ut facio, humili stylo, & repèti scribere, quàm tuas res gestas heroico carmine componere.

Duella. Bella finita, & sublata.

Clausuraque. Et portas templi Jani à te clausas. Aperiebatur, dum bellum erat, confectò, claudebatur. Bis illud clausit Augustus. Vide Indicè secundum Odarum, & eas Odas ubi de Parthis, & Augusti victoriis fusè agitur.

Si quantum, &c. Si facultas,

& eloquentia voluntati responderet.

Recipit. Non convenit dignitati tuæ.

Sedulitas, &c. Sensus est: qui studio, & amore alicujus, benè mereri de illo laborat, cum laudando; si id pravè faciat, amicum urget, id est, gravat, vexat, onerat potius, quàm ornat, præcipuè cum se illi probare, & commendare studet versus faciendò in ejus laudem: mal' enim isti versus citius à populo discunt, quàm boni: Ego verò nihil facio, nò probo officium, quod cum dedecore meo, & incommodo conjunctum sit: & quemadmodum

Qo a

duo

Disce enim citius, meminit que libentius illud
 Quod quis deridet, quam quod probat, & veneratur.
 Nil moror officium, quod me gravat; ac neque fito
 In pejus vultu proponi ceras usquam,
 Nec pravè factis decorari versibus opto:
 Ne rubeam pingui donatus munere, & una
 Cum scriptore meo, capsâ porrectus aperta
 Deferar in vicum venientem thus, & odores,
 Et piper, & quidquid chartis amicitur ineptis.

dum non amem, nolim, pro-
 poni meam imaginem è cera
 factâ, quæ deformior sit, quam
 ipse sum, ita nolim laudari ma-
 lis versibus.

Rubeam. Pudore afficiar.
 Pingui. Crasso, inerudito.
 Una, &c. In eodem enim
 libro est nomē scriptoris, & e-

jus qui scribitur, seu dicitur.
 Porrectus. Initar cadaveris.
 In vicum, &c. Unguentarii,
 & balsamentarii faciunt invo-
 lucra suarum mercium ex in-
 utilibus chartis, & ineptis li-
 bris. Erant autem Romæ vi-
 cus thurarius, & plures vici
 unguentarii.

EPISTOLA II.

Excusat se Julio Floro exostulanti, quòd nec epistolam,
 nec ea quæ promiserat carmina, misisset. Varias affert
 rationes, cur in scribendis versibus negligentior sit. 1.
 Quia naturâ cessator est, ac desidiosus. 2. Quia modicis
 opibus non caret. 3. In urbe difficile est scribere ob-
 tumultum, & negotia. 4. Res est magni laboris poema.
 5. Poëtarum natio inepta est. 6. Quia jam id ætatis est,
 ut cogitare potius debeat de moribus rectè componen-
 dis, & extirpandis cupiditatibus, quam de versibus pan-
 gendis.

Floro, bono, claroque fidelis amice Neroni,

Si quis fortè velit puerum tibi vendere, natum

Neroni. Claudio Tibe-
 gio Neroni, qui Augusto

successit.

Puerum: Servum.

Ti

Tibure, vel Gabiis, & tecum sic agat: Hic, &
 Candidus, & calos à vertice pulcher ad imos,
 Fiet, eritque tuus nummorum millibus octo,
 Verna ministeris ad nutus aptus heriles:
 Litterulis Græcis imbutus, idoneus arti
 Cuilibet: argilla quidvis imitaberis uda.
 Quin etiam canet indoctum, sed dulce bibenti.
 Multa fidem promissa levant, ubi pleniùs aquo

Tibure, &c. Tibur, Gabii,
 sunt Italiæ urbes, de quibus
 sapè jam dictum.

Agat. Loquatur, pacificatur.

Millibus octo. Nummos se-
 stertios intelligit 8000. & se-
 stertia 8. quæ respondent libris
 Franciis 800. nummis verò
 Scutatibus Romanis ducentis.

Verna, &c. Verba sunt ven-
 ditoris: est, inquit, puer iste
 vernus, id est, servus domi meę
 natus, aptus ad quodlibet mi-
 nisterium obeundum heri nu-
 tus, & arbitrio.

Græcis. Romani Græcas li-
 teras discabant, ut Galli lin-
 guam Germanicam, aut Itali-
 cam, unde cæsura erant man-
 cipia, quæ Græcè scirent.

Argilla, &c. fingi tam fa-
 cile, ac ficti potest, quam ar-
 gilla uda, ex qua fictilia vasa
 fiunt.

Indoctrum. Indoctrè, parum
 musicè: ea tamen voce, quæ
 tibi epulanti non insuavis esse
 videatur.

Multa, &c. Pergit vendi-
 tor: scio, inquit, iis venditori-
 bus non facile credi, qui mul-
 ta, & mira de suis mercibus
 promittunt, ac prædicant, quò
 faciliùs nimirum eas extrudant,
 id est, vendant; distrahant:
 ego non is sum, nulla me res
 cogit hoc mancipium vendē-
 re: pauper sum, at quod habeo
 meum est, nihil cuiquam de-
 beo: certè nemo alius mango
 (est mancipiorum venditor)
 ita tecum ageret, tam candi-
 dè, quam ego, viri mancipiū
 tibi aperiret: nec facile ipse eū
 alio quolibet emptore sic age-
 rē: hic puer semel segnis fuit,
 non obtemperavit mihi impe-
 ranti, & pro more servorum,
 cum metueret, ne suspensio é-
 scalis loro vapularet, fugit, ac
 latuit: si te non offendit ejus
 hæc fuga, & cessatio, quam à
 me vides excipi ex ejus aliis
 laudibus, & meritis reprehendi,
 dare nummos indicatos
 jam

Laudat venales, qui vult extrudere, merces:
 Res urget me nulla, meo sum pauper in aere.
 Nemo hoc mangonum faceret tibi, non temere à me
 Quis ferret idem. Semel hic cessavit: & ut sit
 In scalis latuit metuens pendentis habena.
 Des nummos, excepta nihil te si fuga ladati
 Ille ferat pretiam pœna securus, opinor.
 Prudens emisti vitiosum: dicta tibi est lex.
 Insequeris tamen hunc, & lite moraris iniqua
 Dixi me pigrum, & confiscenti tibi dixi
 Talibus officiis prope mancum: ne mea sevus
 Furgares, ad te quod epistola nulla veniret.
 Quia tum profeci, mecum facientia jura

jam potes, & emere.

Levant. Minuunt, abrogant
 venditori: faciunt, ne tam facile ipsi credatur. Emptor venditori suas merces plus nimio venditanti minorem fidem habet.

Pleniùs a quo. Plus justo.

Ferret. Obtineret, extorqueret: nempe, ut tam levi pretio mancipium ejusmodi venderem.

Habena. Scuticæ, lori.

Excepta. Hunc servum affirmavi omni vitio carere præterquam quod semel fugit.

Ille, &c. Loquutus jam Horatius. Venitior profecto accipere pretium à te emptore potest securus pœnæ; id est, non timens pœnam, illis imponi mercatoribus solita, qui mer-

cium, quas vendunt, præsertim mancipiorum, vitia emptoribus non indicabant. Diceret enim tibi venditor, emisti vitiosum servum prudens, id est, sciens ejus vitia: dicta tibi est lex, & conditio, qua illum emeris, nempe si te fuga illius non læderet, & tamen hunc venditorem, à quo servum emisti, insequeris, vexas, & litem iniquam illi intendis? facis iniquè.

Dixi, &c. O Flore, puta me similem illi venditori: dixi tibi, me esse in scribendo pigrum, & ad hæc urbanitatis officia ineptum.

Quid tum, &c. Vitium tibi meum candidè aperiendo.

Jura. Quæ cum pœnæ, & objurcationis securum esse volunt,

Si tamen attentas? quereris super hoc etiam, quod
 Expectata tibi non mistam carmina mendax.
 Luculli miles collecta viatica multis
 Arumnis, lassus dum noctu stertit, ad assem
 Perdidit: post hoc vehemens lupus, & sibi, & hosti
 Iratus pariter, jejunis dentibus acer,
 Præsidium regale loco dejecit, ut ajunt,
 Summè munito, & multarum divite rerum.
 Clarus ob id factum, donis ornatur honestis,
 Accipit, & bis dena super sestertia nummum.
 Fortè sub hoc tempus castellum evertere Prætor
 Nescio quod cupiens, hortari cepit eundem
 Verbis, quæ timido quoque possent addere mentem:

lunt, qui rei cuiuspiam, & contractus vitia aperit contrahenti, ementi, &c. Hæc jura pro me stant, mihi favent.

Attentas. Vis labefactare, oppugnans.

Super. Præterea hoc quereris.

Luculli. Vixit eodem quo Cicero, Pompejus, &c. tempore: bellum cum Mithridate Ponti in Asia Rege gessit, & cum Tigraçe.

Vatica. Pecuniam dari solitam militibus ad iter conficiendum, & emendas res necessarias.

Ad assem. Usque ad ultimū teruncium; nihil, ut superesset.

Lupus. Instar lupi famelici.
Præsidium. Milites in arce

quadam ad ejus præsidium receptos à Rege Mithridate.

Bis dena. 20. Sestertia. Sestertius nummus erat as duplex cum dimidio tertius sestertium in neutro genere valebat mille sestertios; 20. Millia sestertiorum, seu 20. sestertia valebant libras Gallicas 2000. nummos scutatos Romano 500.

Super. Præter dona honorifica jam accepta, lauros, & coronas.

Sub hoc, &c. Paulo post.

Prætor. Ductor exercitus; qui enim Magistratus in urbe jus reddebat, idem in exercitu præerat, & Prætor utrobiq; vocabatur.

Addere mentem. Animos erigere, accendere.

I bone, quò virtus tua te vocat: i pede fausto,
 Grandia latuvas meritorum pramnia. Quid stas?
 Post hac ille catus, quantumvis rusticus: ibit
 Ibit eò, quò vis, cui zonam perdidit, inquit,
 Roma nutrix: mihi contigit, atque doceri,
 Iratus Graji quantum nocuisset Achilles,
 Adjecere bono paulo plus artis Athenæ:
 Scilicet, ut possim curvo dignoscere rectum,
 Atque imen fivias Academi querere verum,
 Dura sed amovère loco me tempora grato:
 Civilisque rudem belli tulit astus in arma,

Bone. Vox blandientis est.

Ille catus. Miles ille Luculli quamvis rusticus, tamè vaser, & prudens post hanc oratione Prætoris, ita respòdit: ibit eò, quò jubes, qui opes, & vaticina amisit, ego qui jam prædà sum onustus, non ibo: hoc in se transtert Horatius; alias versus faciebam lucri causà, nunc locuples factus; nolo itum laborem sumere.

Zonam. Crumenam; quia in Zonis crumenas solebant gestare.

Iratus. Quantum, &c. Disticere Homeri poemata: has maxime continet damna per Achillis iram Græcis importata, cum ille Agamemnoni ob ereptam Briseidem insensus à bello abstinuit, Hecstore Græcos ubique profugante, quem postea idem Achilles,

cum Patrocli amici sui mortè ulturus bellum repetiisset, interfecit; capta est paulò post Troja. Vid. Epist. 2. lib. 1.

Adjecere, &c. Bonas artes, Philosophiam scilicet, Athenis didici: vide Horatii vitam in libri limine.

Academi. Fuit Academus Atheniensis civis; erat illi suburbana villa pulcherrimis arboribus confita, quam Philosophiæ studiosis donavit: hinc dicti sunt Academici, & Gymnasia, literatorumque scholæ, Academia.

Dura tempora. Bella civilia inter Octavium & Casaris percussores; Brutus Horatium ad militiam pertraxit.

Rudem. Militiæ imperitum. Od. 5. lib. 2. 4. 3.

Astus belli civilis. Ducitur à mari metaphora.

Casaris Augusti non respon sura lacertis.
 Unde simul primum me omissere Philippi,
 Decisis humilem pennis, inopemque patenti
 Et laris, & suavis paupertas im, uli audax,
 Ut versus facerem. Sed, quod non desit, habentem;
 Quæ poterunt unquam facis expurgare cicuta,
 Ni melius dormire putem, quam scribere versus?
 Singula de nobis anni prædantur euntes:
 Eripuere jocos, Venerem, convivium, ludum:
 Tendunt extorquere poemata. Quid faciam vis?
 Denique non omnes eadem mirantur, amantque:
 Carmine tu gaudes; hic delectatur lambis:

Ille Bionis sermonibus, & saie nigra.

Lacertis. Viribus.

Unde, &c. Quo è civili bello statim, ut dimissus sum post prælium Philippense, commissum ad Philippos urbè Thesaliam, in campis Pharsalicis, ubi victus est Bruti, & Casii exercitus.

Decisis, &c. Amissa dignitate, & opibus.

Quod non desit. Habentem quod sufficiat, quod mihi desisse nolim, quænam cicuta me parvo fruente, & utcumque locuplerem, sanare possent, si adeò insanirem, ut mallè versus multo labore scribere, quàm ferri, & genio indulgere?

Cicuta. Herba est frigidissima, adeoque idonea ad sanandam phrenesim; quæ ex atra sapè bile, & nimio calore nascitur, Sunt qui legant cum

Lambino *scinje*, quæ vox à Græcis sumpta significat cucurbitam è vitro, seu metallo factam, quæ vivuntur medici ad eliciendum è carne vitium sanguinem, aut humorem. Hanc Lambini lectionem Torrentius eruditè, ut solet, explodit.

Singula, &c. Alia ratio cur non scribas, quia senior est.

Euntes. Effluentes, prætercuntes.

Poemata. Facultatem condendi carminis.

Denique. Alia ratio, nempe fastidium hominum, quia alii alia carmina probant, adamantque.

Carmine. Nempe Heroico per antonomasiam.

Bionis. Sermonibus, Sytyris. Bion Philosophus quidam, aut Poëta, fuit mordax, & male-

Tres mihi conviva prope dissentire videntur,
 Poscentes vario multum diversa palato.
 Quid dem? quid non dem? renuis tu, quod jubet alter,
 Qued petis, id sanè est invisum, acidumque duobus,
 Prater cetera, me Romanè poemata censes
 Scribere posse, inter tot curas, totque labores?
 Hic sponsum vocat, hic auditum scripta, relicta
 Omnibus officiis, Cubat hic in colle Quirini,
 Hic extremo in Aventino; visendus uterque.
 Intervalla vides humanè commoda. Verum
 Pura sunt platea, nihil, ut meditantibus obset.
 Festinat calidus mulis, gerulisque redemptor:
 Torquet nunc lapidem, nunc ingens machina tignum;
 Tristia robustis luctantur funera plaustris:
 Hæc rabiosa fugit canis, hæc lutulem a ruit sus.
 I nunc, & versus tecum meditare canoros.

Scriptorum chorus omnis amat nemus, & fugit urbes,
 Iedicus: Lambinus cum Aristo-
 phanis patrem facit.

Sale nigro. Salibus amaris,
 & jocis. Porrò sal niger est al-
 bo acrior, & amarior, quia
 densior, & magis concretus
 est: itaque pro dicacitate, jocif-
 que asperioribus usurpatur.

Tres mihi, &c. Videor mihi
 habere tres convivas diversi
 planè gustus, quibus satisfacere
 nequeam.

Prater cetera, &c. Ratio
 quarta cur non scribat; peccata
 nempe ab urbanis negotiis.

Sponsum vocat. Ad respon-
 dendum pro se, ad fide juben-
 dum.

Auditum, &c. Ad audien-

da, quæ amicis recitat, carmina
 na.

Cubat hic, &c. Alius quidam
 ægrotat procul in colle Qui-
 rinali, alius in extrema parte
 montis Aventini. Duo isti mô-
 tes admodum disjuncti sunt.

Humanè, &c. Bellè commo-
 da, ironicè, id est, perquam
 incommoda.

Pura, &c. An liberæ, & pa-
 tentes plateæ sunt? Neutiquam
 sanè.

Calidus. Præceptor, trepidus.
Gerulis. Bijulis.

Redemptor. Operis alicujus
 conductor, qui id faciendum
 certo pretio, in se recipit

Ritè cliens Bacchi somno gaudemis, & umbra.
 Tu me inter strepitus nocturnos, atque diurnos
 Vis canere, & contracta sequi vejigia vatum?
 Ingenium, sibi quod vacuas desumpsit Athenas,
 Et studiis annos septem dedit, insenuitque
 Libris, & curis statuâ taciturnius exit
 Plerumque, & risu populum quatit. Hic ego verum
 Fluctibus in mediis, & tempestatibus urbis,
 Verba lyra motura sonum connectere digner?
 Frater erat Roma consulti rhetor: ut alter
 Alterius sermone meros audiret honores:
 Gracchus, ut hic illi foret, huic, ut Mucius ille,
 Qui minus argutos vexat furor iste Pœtas?
 Carmina compono, hic elegos: mirabile visum!

Contracta. Angusta, diffi-
 cilia, impressa in locis arctis,
 & reductis, non in viis publi-
 cis, & locis patentibus, ac tri-
 tis.

Ingenium, &c. Aliquando
 cõttingit, ut homo ingeniosus,
 qui ut studeret facilius huma-
 nioribus literis, secessit Athe-
 nas urbem vacuum, & tranquil-
 lam, postquam ibi per annos
 septem libris impalluit, patrum
 tamen in otio tanto proficiat,
 imò hinc redeat statuâ taci-
 turnior, & infancior, populo-
 que risum præbeat. Quoniam
 igitur pacto ego inter tot flu-
 ctus curarum, & negotiorum
 versus facerem Lyricos?

Insenuit. Maximam conten-
 tione incubuit: operam inde-
 fessam posuit. Senium sæpè usur-

patur pro mœore, curâ, &c.
 Frater, &c. Rhetor quidam
 Romæ fuit frater jurisconsulti
 ti, alter alteri sic adularatur,
 ut nihil audiret ab altero, quàm
 nomina merum honorem si-
 gnificancia, honorificentissima:
 hic jurisconsultus illum
 vocabat Gracchum (orator præ-
 stantissimus fuerat) ille Rhe-
 tor vocabat hunc fratrem suum
 Q. Mutium Scævola, quia
 olim Mutius Scævola optimus
 jurisconsultus erat: an sunt
 Pœtæ saniores? Quinque ratio;
 vatium ineptiæ, & adulatio pu-
 tida, qua se invicem profes-
 quantur, ac mulcent.

Argutos. Ingeniosos, ele-
 gantes.

Mirabile visum. Subaudisti-
 tim exclamant amici Pœtæ,
 opus

*Calatumque novem Musis opus! Aspice primum
Quanto tum fastu, quanto molimine circum
Spectemus vacuam Romanis vatibus adem.
Mox etiam, si forte vacas, sequere, & procul audi
Quid ferat, & quare sibi necat uterque coronam.
Cadimur, & eorundem plagis consumimus hostem,
Leno Samnites ad lumina prima duello.*

* *Discedo Alcaeus puncto illius, ille meo quis?*

opus à me scriptum esse admirabile, & à novem Musis elaboratum.

Aspice, &c. Primum hoc argumentum sit illius Poëtarum arrogantia, quod ægrè ferant sua scripta non reponi in bibliotheca Palatina, in qua tot Græcorum scilicet carmina diligenter, & curiosè servantur, quibus nihilo se inferiores Romani illi Poëtae censent.

Molimine. Fastu, ambitiosa indignatione.

Vatibus. Scriptis Romanorum Poëtarum.

Adem. Apollinis Palatini, prope quam extracta est ab Augusto bibliotheca: eam vacuam esse idecirco dolebant, quia cupiebant sua in eam inferri scripta.

Vacas. Si otiosus es, si nihil aliud habes, quod te detineat.

Procul. Sæpè vox ea significat præ oculis, cominus.

Ferat. Dicat: quid afferat causæ, cur uterq; alteri dignus

coronam videtur, & præmio: Videbis illos Poëtas, omnes simillimos esse Samnitibus, qui lento, & innoxio bello se invicem cadunt ad lumina prima, id est, sub noctem, cum faces accenduntur.

Samnites. Sic vocabantur gladiatores quidam ad pompam, & voluptatè tantum comparati, qui se simulatis, & compositis petebat vulneribus: ita Poëtae mutuis adulationibus se prosequuntur, & si quid in aliis carpunt, id molliter jactitant, vicissimque ab aliis carpuntur leniter, & animi causâ. Samnites autè gladiatores à Samnitibus Italiae populis appellati sunt. Illi postquam à Romanis victi fuerunt, eorum arma, & nomen illis gladiatoribus datum est odio Samnitium. Liv. lib. 9.

Discedo, &c. Ille, unus aliquis Poëta, me suo puncto, id est, suffragio, (quia veteres suffragia ferebant missis in cistam tabellis, quæ certo punctorum

*Quis, nisi Callimachus? si plus adposcere visus,
Fic Mimnermus, & optivo cognomine crescit.
Multa fero, ut placem genus irritabile vatum,
Cum scribo, & supplex populi suffragia capto:
Idem finitis studiis, & mente recepta,
Obturem patulas impune legentibus aures.
Ridentur mala qui componunt carmina: verum
Gaudent scribentes; & se venerantur, & ultro,
Si taceas, laudant, quiaquid scripsere beati.
At qui legitimum cupiet fecisse poema,*

etorum numero notata erant) vocat, & parem dicit Alcaeo

Poëta Græco lyrico nobilissimo: At ille quis à me appellatur? certe Callimachus; aut si ne istud quidem nomen, ea laus, ipsi satisfacit, voco illum Mimnermum, & hoc illi, quod optavit, cognomen do. De Alcaeo sæpè dictum in Odis, maxime decimâ lib. 2.

Puncto. In comitiis ita ferebantur aliquando suffragia, ut unum punctum illius, quæ eligebant nomini inscriberent.

Callimachus. Poëta Græcus, in primis elegans; elegias, & aliquot scripsit epigrammata. Floruit Ptolomæo Philadelpho regnante, circa annum ab V. C. 500.

Mimnermus. Epist. 6. lib. 1.

Crescit. Metaphora sumitur ab iis, qui adoptantur in alienam familiam, qui suo nomini ferè addebant eorum nomen, à qui-

bus adoptabantur, eoque crescebant.

Multa, &c. Ordo est: quando versus facio, multa perfero, audio vates patienter cum sua mihi recitant scripta, ut placatos habeam illos, sunt enim ad iracundiam ferè proniores, adulator illis, ut ipsorum benevolentiam aucuper: ego enim illorum quoque suffragiis, ut populo placeant mea carmina, verum postquam finem imposui studiis, & me ab illa scribendi versus infania recepi, ac libera vi; certe obturabo, liceat obturare mihi aures, & occludere, ut illos audiam sua mihi carmina recitantes. Id faciam impune, id est, nihil meruens ab eorum censura, & iracundia.

Gaudent. Sibi placent.

Beati. Seipsis, & versibus suis contenti.

Legitimum. Ad omnes boni poematis leges exactum, perfectum.

Cum

Cum tabulis animum censoris sumet honesti:
 Audebit quæcunque parum splendoris habebunt;
 Et sine pondere erunt, & honore indigna ferentur;
 Verba movere loco, quamvis in vita recedant,
 Et versentur adhuc intra penetralia Vestæ,
 Obscurata diu populo, bonus eruet, atque
 Proferet in lucem speciosa vocabula rerum:
 Quæ priscis memorata Catonibus, atque Cethegis;
 Nunc situs informis premit, & deserta vetustas.
 Adsciscet nova, quæ genitor prodixerit usus,
 Vehemens, & liquidus, puroque simillimus amni.
 Fundet opes, Latiumque beabit divite lingua.
 Luxuriantia compestet: nimis aspera sano
 Lavabit cultu: virtute carentia toller:

Cum tabulis. In quibus poematum suum scripsit.

Vestæ. Vestæ erat Dea ignis, ac foci præses: sapè famitur pro ipsa domo, quia suum quæque domus focum habebat. Rursus è templo, & penetrali Vestæ non licebat reos extrahere loci sanctitate munitos videlicet, ac tutos. Itaque sententia esse duplex potest. Prima: etsi adhuc lateat domi, etsi nondum editum sit poematum in lucem. Secunda mutata, & loco suo movenda verba sunt, licet placeant, neque minus secunda videatur, quam si in Vestæ penetralibus, temploque essent: quamvis loco moveri nolint.

Eruet. In lucem proferet benignè, ac liberaliter prisca verba, & ab usu popularis, atque

quotidiani sermonis remota; idèque obscura, & obsoleta.

Quæ, &c. Quæ cum olim à Catone, & Cethego, nobilibus Romanis, usurparentur, nunc jacent abdita in situ, id est, pædore, & squalore: ignota sunt, & antiquata.

Adsciscet. Frequentabit, finget, novabit.

Vehemens. Ipse Poëta erit similis amni vehementi, & liquido; id est, festabitur puritatem sermonis, & vim verborum. Anapæstus pro spondæo est initio versus. Ita Virgilii exámetro inceptit: *Fluviorum Rex Eridanus.*

Beabit. Ornabit, augebit.

Luxuriantia. Abundantia, & uberiora circumcidet.

Lavabit. Poliet, reddet lævia;

Ludentis speciem dabit, & torquetur: ut qui
 Nunc Satyrum, nunc agrestem Cyclopa movetur.
 Pratulerim scriptor delirus, inersque videri,
 Dum mea delectent mala me, vel denique fallant,
 Quàm sapere, & ringi. Fuit haud ignobilis Argis,
 Qui se credebat miros audire tragædos,
 In vacuo latus sessor, plausorque theatro:
 Cætera qui vita servaret munia recto
 More, bonus sanè vicinus, amabilis hospes,
 Comis in uxorem, posset qui ignoscere servis,
 Et signo laeso non insanire lagena:
 Posset qui rupem, & puteum vitare patentem.

via; ita tamen, ut nervos, & robur nimio illo cultu, ornatuque non adimat: & cultus ille, seu color sit sanus, non fucatus, &c.

Ludentis, &c. Similis erit homini parum laboriosè scribenti, negligenter scribere videbitur, & multum laboris tamen insumeret: ut qui movendo, & saltando imitantur Satyros, vel Cyclopes, licet motus edant incópositos, & quasi artis expertes, in eo tamen operæ multum ponunt, ac sudant. *Moveri Satyrum,* pro motu, & saltatione imitari.

Pratulerim. Malim tamen. *Mala.* Carmina malè composita.

Fallant. Lateant. *Sapere.* Ornate scribere. *Ringi.* Vexare me, & ma-

cerare, ut rectè scribam. *Ringi* propriè dicuntur canes, cum irritati diducunt os, quasi morsuri: transfertur in eos, qui taciti dolent, & os scædè interdum distorquent.

Fuit, &c. Offendit exemplo, ignoscendum esse malis Poëtis, qui sibi malè placeant, quique carituri sint magna voluptate, si dedoceantur.

Vacuo. Vbi nulli actores essent.

Munia. Officia, & munera.

Signo. Pice, qua obturabatur lagena; signum, sigillum Domini apponebatur, certà notà, &c. Est autem is ordo: & qui posset non insanire, nò irasci furentis in morem, læso, id est, aperto, resignato, lagenæ signo, si videret lagenam à servulis reclusam, & delibatam;

Hic ubi cognatorum opibus, curisque refectus,
Expulit elleboro morbum, bilemque meraco,
Et redit ad sese. Pol me occidistis, amici,
Non seruastis, ait, cui sic extorta voluptas,
Et demptus per vim mentis gravissimus error.
Nimirum sapere est abjectis utile nugis,
Et tempestivam pueris concedere ludum,
At non verba sequi sibilibus modulanda Latinis:
Sed vera numero sique, modosque ediscere vita,
Quocirca mecum loquor hac, tacitusque recordor:
Si tibi nulla sitim finire copia lymphæ,
Narrares medicis. Quod quamò plura parasti,
Tantò plura cupis, nulline fatieris audes?
Si vulnus tibi, monstrata radice, vel herba
Non fieret levius, fugeres radice, vel herba
Proficiente nihil curarier. Audièras, cui
Rem Di donarent, illi decedere pravam
Stultitiam: & cum sis nihilo sapiencior, ex quo
Plenior es, tamen uteris monitoribus isdem?

Refectus. Curatus, & recreatus à morbo, quo mens illius, & phantasia laborabat, dum se actores ibi putaret audire ubi nulli essent.

Meraco. Puro, & mero elleboro. Hac herba curabantur amentes Sat. 3. lib. 2.

Redit ad sese. Sanam mentem recuperavit.

Pol. Per Pollucem.

Per vim. Viribus pharmacorum.

Nimirum, &c. Ordo est. Nempe nunc mihi est utile sapere, operam dare veræ virtuti, & sapientiæ, abjectis versis

bus, & ejulmodi nugis, & hoc relinquere pueris, quorum ætati ludus iste est tempestivus, conveniens.

Sequi. Rimari, componere. Numeros, modos. Epit. 18 l. 1.

Narrares. Aperires, medicos consuleres.

Plura parasti. Plures opes comparasti.

Fieret levius. Nò curaretur.

Fugeres. Nolles, ommitteres.

Audièras, &c. Ita quippe vulgus loquitur, & putat, eos qui opes à superis accipiunt, stultitiâ liberari, & sapere.

Plenior, Ditiôr.

At se dividia prudentem reddere possunt,
Si cupidum, timidumque minus te: nempe ruberes
Viveret in terris te si quis avarior uno.
Si proprium est, quod quis librâ mercatur, & ere.
Quadam (si credis consultis) mancipat usus:
Qui te pascit ager, tuus est: & villicus Orbi
Dum segetes occat, tibi mox frumenta daturus,
Te Dominum sentit. Das nummos; accipis vocam,
Pullos, ova, cadum temeti. Nempe modo isto
Paulatim mercaris agrum, fortasse trecentis,
Aut etiam supra, nummorum millibus emptum.

Ruberes. Tibi turpe putares esse.

Proprium est. Ad eum censetur pertinere, est ejus dominus.

Quod quis, &c. Quod ab aliquo emptum est. Cum res aliqua emebatur, pretiû illius, seu pecunia, quæ primis temporibus erat ærea, nò numerabatur, ut ferè nunc sit, sed appēdebatur librâ, seu trutinâ.

Quadam, &c. Conterâ, res quasdam (si jurisconsultis credis) usus proprias facit: evadunt usu ipso tuæ, tanquam si esses illarum Dominus. Usus opponitur mâcipio, seu dominio, & juri primario: sic aliquis uti, & frui aliquo prædio potest, cujus Dominus non sit; quod dare, vendere, &c. non possit: interdum fit, ut earum rerû Domini censeamur, quibus utimur, & diuturna pos-

sessio aliquando vim juris, & dominii obtinet apud juristicos. Hinc Horatius colligit, res eas, quibus utimur, v. g. fundum alienum, unde fruges emimus, nostrum quoque dici posse, quia eo fruimur, & eum quasi singillatim enimus, ac sensim, quem totum ipse ejus dominus olim emit.

Orbi. Romani alicujus divitis, qui suo fundo villicum præfecit.

Occat. Occare est semen sparsum terrâ operire fractis glebis.

Te &c. Perinde dat illas fruges tibi, ac si esses fundi dominus, æquè ac Orbis

Temeti. Vini: ita vinû appellatur, quia tentat mentem.

Trecentis. Septentis majoribus, quæ valent septem millia & quingenta scutata Roman. librarum verò Gallicæ 30000. Pp *Quid*

Quid refert, vivas numerato nuper, an olim?
 Emptor. Aricini quondam, Vejentis & arvi,
 Emptum cenat olus, quamvis aliter putat: empti
 Sub noctem gelidam lignis calefaciat acnum.
 Sed vocat usque suum, qua populus adsita certis
 Limitibus vicina refugit iurgia, tanquam
 Sit proprium quidquam, puncto quod mobilis hore,
 Nunc prece, nunc pretio, nunc vi, nunc sorte supremâ
 Permutet dominos, & cedat in altera jura.
 Sic quia perpetuus nulli datur usus, & heres
 Heredem alterius, velut unda supervenit undam;
 Quid vici p. osunt, aut horrea? quidve Calabris
 Salibus adjecti Lucani, si metii Orcus
 Grandia cum parvis, non exorabilis auro?
 Gemmas, marmor, ebur, Tyrrhena sigilla, tabellâs;

Quid refert, &c. Quid in-
 teret utrum vivas è fundo, cu-
 jus pretium per partes à te nu-
 meratur, dum ejus fruges
 emis quotidie; an ex eo fun-
 do, cujus pretium olim totum
 fuerit numeratum, & perso-
 lurum à domino?

Emptor. &c. Qui olim emit
 arvum aliquod prope Aricia,
 (est oppidum in via Appia)
 qui prope Vejos (urbem Vol-
 scorum præcipuam) cenat
 empta legumina, quamvis ea
 putet esse propria, & sua, em-
 ptiis lignis ollam suam vel-
 perè calefacit: dum enim ar-
 vum illud emit, emit quoque
 fruges ab illo post orituras.

Sed, &c. Vocat arvum illud
 tamen suum usque ad eam

agri partem, in qua plantata in
 limite populus arbor, dirimit
 lites, quæ oriri possent de agri
 limitibus cum vicino.

Tanquam. Quasi verò. Va-
 mus enim rogantibus.

Prece. Donatione.

Sorte supremâ. Morte.

In altera jura. In alterius
 potestatem, & dominium.

Vici. Villæ magnæ, pagi toti.

Calabris. Calabria; & Lu-
 cania sunt in extrema Italiæ
 parte prope Sicilia, & pascuis
 abundant.

Orcus. Pluto, mors.

Grandia, &c. Nobiles cum
 ignobilibus.

Sigilla. Parva signa, statuas
 exiguas, & elegantes, è Thuf-
 cia.

Argentum, vestes Getulo murice tinctas,
 Sunt qui non habeant: est qui non curat habere,
 Cur alter fratrum cessare, & ludere, & ungi
 Præferat Herodis palmetis pinguibus; alter
 Dives, & importunus ad umbram lucis ab ortu
 Sylvestrem flammis, & ferro mitiget agrum;
 Scit Genius, natale comes qui temperat astrum;
 Natura Deus humana, mortalis in unum
 Quodque caput, vultu mutabilis albus, & ater.
 Utar, & ex modico, quantum res postet, acervo
 Tollam: nec metuam, quid de me judicet heres,
 Quod non plura datis invenerit. Et tamen idem

Getulo. Afro.

Cur alter, &c. Quoniam pa-
 tro fit, ut è duobus sæpè fratri-
 bus unus ferriari malit, quam
 Herodis Regnum possidere,
 alter miserè sit avarus, & la-
 bori deditus? certè non appa-
 ret causa tanti discriminis, est-
 que soli Deo genio nota, ego
 neutrum certè illorum fratrum
 imitabor, non ero prodigus,
 nec avarus, &c.

Fratrum. Terentii quædam
 Comædia inscribitur Adelphi,
 hoc est, Fratres. In ea indu-
 cuntur Fratres duo moribus
 dissimillimis, Demea, & Mi-
 cio. Huc Horatius respexit
 hoc loco.

Ungi. Accumbebant ad mē-
 sam unguentis delibuti.

Palmetis. Judæa significat,
 palmis abundantem: ejus Rex
 Herodes,

Importunus. Improbo, &
 irrequieto labore se macerâs,
 ac defatigans.

Ad umbram. Ab ortu lucis,
 usque ad noctem.

Mitiget. Incultum, & rudè
 solum igne, & aratro, exco-
 lat: igne exuruntur, v. g. filii
 ces, & herbæ steriles.

Genius. Od. 12. lib. 3. Epist.
 7. lib. 1.

Comes, &c. Qui comes no-
 bis adjunctus, & vitæ modera-
 tor, temperat vini nostri astra
 natalis, & syderum influxus
 regit, ne nobis noceant.

Mortalis, &c. Qui mortuus
 cum in quoque nostrum.

Albus, & ater. Felix, & ad-
 versus, propitius idem, & in-
 sensus.

Utar. Partis bonis fruar, &
 ex acervo sumam, &c.

Datis. A me relictis: quod

Scire volam, quantum simplex, hilarisque nepoti
 Disceper, & quantum discordet parvus avaro.
 Distat enim, spargas tua prodigiosa, an neque sumptum
 Inuitus facias: neque plura parare labores.
 Ac potius, puer, ut fecisti Quinquatribus, olim
 Exiguus, gratoque feruaris tempore raptim.
 Pauperies immunda domus procul absit: Ego ntrum
 Nave ferar magna, an parua; ferar unus, & idem,
 Non agimur tumidis velis Aquilone secundo:
 Non tamen adversis atatem ducimus Austris,
 Viribus, ingenio, specie, virtute, loco, re,
 Extremi primorum, extremis usque priores.
 Non es avarus? ubi. Quid? cetera jam simul isto
 Cum vitio fugere? caret tibi pectus inani
 Ambitione? caret mortis formidine, & ira?
 Somnia, terrores magicos, miracula, sagas,
 Nocturnos Lemures, portentaque Thessala rides?
 Natales gratè numeras? ignoscis amicis?
 Lenior, & melior sis accedente senectà?

plura sibi non reliquerim.

Simplex. Qui candidè, & sine
 fœco, jucundè vivit.

Nepoti. Prodigio. Epod. Od. 1.

Quinquatribus. Quinquatri-
 a, sive Quinquatrus erant
 quinque dies Minervæ festi,
 per quos pueri feriabantur.
 Inchoabantur istæ feriæ à 14.
 Kal. April.

Unus, &c. Sive magnis opi-
 bus utar, sive exiguis, animum
 æquum retinebo, non extol-
 lar, nec deprimar.

Loto. Gradu, & conditione.

Re. Opibus.

Natales, &c. At, inquiet mi-

hi aliquis: o Horati, satis in-
 telligo te avarum non esse: be-
 nè est; at num ceteris omni-
 bus vitiis cares?

Miracula. Prodigia quædam,
 quibus terretur vulgus.

Sagas. Præstigiatrices, véné-
 ficas.

Lemures. Latvas nocturnas,
 & umbras.

Portenta. Thessala. Res pro-
 digiosas, quas Magi suis incan-
 tamentis edunt. In Thessalia
 Magi erant frequentes. Od. 5.
 Epod.

Gratè. Nimirum non dolens,
 te senem fieri, plures à te dies

Quid te exempta juvat spinis de pluribus una?

Vivere si rectè nescis, decede peritis.

Lustisti saris. edisti saris, atque bibisti:

Tempus abire tibi est: ne potum largius aquo

Rideat, & pulset lasciva decentius atas.

natales numerari: mortem
 æquo animo expectans.

Spinis. Vitiis.

Vivere si, &c. Si nescis hila-
 riter vivere, si per ætatem non
 potes amplius indulgere vo-
 luptatibus, concede, locum da-
 tiis, qui hoc sciunt, & possunt,
 nempe juvenibus, decet hoc
 illos magis, quam te. Hoc si-
 bi ab aliquo monitore dici
 fingit Horatius, indeque in-

nuit sibi jam à choreis, & ver-
 sibus, & cæteris ludicris absti-
 nendum. Hoc discrimen inter
 Satyras, & Epitolas Horatii
 intercedit, quod in Satyris vi-
 tia graviora reprehendit acri-
 ori itylo; in Epistolis agit le-
 nius, & virtutes serè commen-
 dat. In utrisque perfecta rectè
 vivendi ars traditur, quæ in
 vitiis vitandis, & colendis
 virtutibus consistit.

